

10. 5. 2004

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Evropský tisk k hloubce problémů USA v Iráku kvůli týrání vězňů

Nad mírou problémů, které Spojeným státům způsobilo odhalené týrání vězňů americkými vojáky v iráckých vězeních, se dnes pozastavuje evropský tisk. Jednotlivé komentáře se zabývají morálními souvislostmi aféry, nemohou se však shodnout, zda by případná demise amerického ministra obrany Donalda Rumsfelda něco vyřešila.

Podle maďarského deníku Népszabadság "odhalená mučení jsou špatnou zprávou nejen pro Spojené státy nebo pro vojáky spojenecké koalice v Iráku, ale pro každého, kdo věří ve svobodu a demokracii. To, co se (v Iráku) stalo, nelze odsunout ze scény tím, že obětem bude vyplaceno nějaké odškodnění, jak to navrhl ministr obrany Rumsfeld. K tomu by nestačila nejen Rumsfeldova demise, ale snad ani zboření věznice Abú Ghrajb," píše list.

Dánský Berlingske Tidende naproti tomu míní, že pro demisi Donalda Rumsfelda není žádný důvod. "Je mnoho důvodů, proč nesporně hrozné příběhy z věznice Abú Ghrajb nemusí nezbytně vést k odstoupení amerického ministra obrany Rumsfelda. Za prvé nic zatím nenasvědčuje tomu, že by šlo o systematické zneužívání iráckých vězňů zadržovaných Američany. Podle dosavadních informací je to lapsus určité skupiny vojáků. Avšak i to je dost špatné. Zodpovědné osoby proto musejí být vypátrány a potrestány. Administrativa prezidenta George Bushe již oznámila, že to udělá. Americká vláda bude proto v nejbližší době posuzována podle toho, zda to skutečně udělá. Nic však neukazuje na to, že by vysoce postavené osoby na americkém ministerstvu obrany byly přímo zodpovědné a o praktikách v irácké věznici od počátku věděly. Teprve pokud by se prokázalo, že tomu bylo jinak, byla by záležitost podstatně vážnější," míní dánský list.

Britský The Guardian požaduje jednoznačné vyjádření nejvyšších amerických a britských představitelů k tomu, "jak vůbec takový mučicí systém - protože o nic jiného nejde - mohl v Iráku vzniknout. Musíme požadovat vyjádření, jak tomu napříště zabránit. Měli bychom o tom něco slyšet od (prezidentského kandidáta) Johna Kerryho. Měli bychom něco slyšet od Tonyho Blaira. Ale především bychom měli dostat nějaké znamení od George Bushe, že si uvědomuje svou vlastní chybu, nikoli chybu nějakých špatně vycvičených záložníků. Protože ti jen rozvinuli politiku, kterou už roky praktikují tajné služby. Právě v tom je chyba, a tu by měl napravit nějaký prezidentský výnos. A mohl by zahrnovat i zrušení věznice v Guantánamu."

Italský Corriere della Sera vidí podobnost mezi problémy USA v Iráku a Ruska v Čečensku. "Putinovy operace v Čečensku a Bushovy v Iráku narazily na stejného protivníka: výbušnou směs politického nacionalismu a náboženského fundamentalismu. A oba jakoby čekal stejný osud - prohra. Určitý rozdíl tu však přece jen je: USA mohou stále ještě, až vyzkoušejí všechny možné recepty řešení, z věci vycouvat s tím, že předají větší díl odpovědnosti OSN. Naproti tomu Rusové stojí už dnes zády u zdi a nemají úniku."

Francouzský deník France Soir se pozastavuje nad tím, že se v souvislosti s aférou kolem mučení vězňů v Iráku neozvala ve světě žádná významnější osobnost. "Nejtragičtější na celé záležitosti je, že

se v celém světě neozval ani jeden významný hlas, aby požadoval spravedlnost. Zdá se, jakoby celý svět akceptoval, že Amerika a její britský spojenec vlastní právo povýšit se nad jakýkoli zákon, chránící lidská práva."

Další francouzský list Libération naproti tomu vidí takový hlas právě v americkém tisku, který aféru odhalil. "Zviditelnění mučení v Iráku definitivě morálně zdiskreditovalo celé válečné dobrodružství George Bushe v této zemi. Kritici amerického imperialismu by se však neměli radovat předčasně, protože právě reakce tisku a politické třídy USA znovu prokázaly sílu americké demokracie: rozhořčení a další pátrání médií, veřejné výpovědi ministra obrany před Senátem, slib potrestat viníky, veřejné omluvy nejvyšších představitelů, zahájení dalších vyšetřování."

Švýcarský list Berner Zeitung vidí v aféře s mučením vězňů "superprůšvih" pro image USA ve světě. "Pokud by se americké myšlenky svobody a demokracie měly stát ve světě zase věrohodnější, musela by Bushova vláda pro začátek podřídit všechny zajatecké tábory a věznice zákonům platným pro americké občany nebo aspoň ženevským konvencím."

Maďarský Népszabadság jde v této věci ještě dále. "Spojené státy, jejichž ministerstvo spravedlnosti každý rok vydává zprávu o dodržování lidských práv ve světě, ztratily morální právo posuzovat jiné. Z toho by měly učinit náležitý závěr."